

הלכות חנוכה

סימן תרע

רש"א צטור. מאי חנוכה דחילא בכ' בכסליו יומי חנוכה. א"ע דצטלה מנלת חפנית. בחנוכה ופורים לא צמלה. ואם מחטין לפניהם ולא חריהם. פיין סי' תרע"ט ו' ש' ש' צ' ד' ב' צ' ש' ש' חנוכה נראה לידבר מדש צ' ז' ה' שנקאל כן נם עלשם חינוך היתכל. שיהא בזמן הזה יביתמינהכניס. ככתוב בצנזרות. שבעשרים וארבעה להשיעי. שהוא כסליו. הוסד. ולמחרתו חככוהו צהקרה (אע"פ שלא נכנה הבית פדין. כדאיחא צמדש. וכענין ש' אפרו מקריבין ש"פ שאין צוית) ובהלכה מצד ש' אין מחטין המנורה אלא בין הערבים. כמו ששנינו במנחות. ועלשם חנוכה הבית. כקראים ימים הכיור שצירע באלותו פרק. חנוכה. וי"ש מכלן ספר גדול. למה שנהנו לעשות פעודות ולהרצות קלח שמחה. והאחרונים ז' ל דחקו בכל זה. ועל זה אפי' מיישב ג' קושיות הב"י. שהיה ראוי לכל יהא ראשון מן השמחה ימים. מן החנוכה. ואומר אני. שעשו זכרון ליום ראשון. לזכור ההיכל שהדליקו בו החלה בבית שני. ומוד אולי נזות זה היום לפי שמנורהו להיכל בו בחלה ע"י הדלקת המנורה. עמד להם שנקשה להם בו הכנס שאלו הפך. וכיוצא בזה מצינו הרבה במדרשות. שהיום נודם להעשות בו כס. וכדברי הרמב"ן ז' למקומות הרבה. מפירוש התורה שהושארו ל' מפשה אבות סימן לצבים. שכל הכנסים העתידים לריבים החלה לפועל דמיון. וכדמו הכל במקרא שכלל דבר כס. נפשה דוגמת החלה. ה"כ זה היום הוא עיקר הכס. בכללו וספחו. והנכון מאד. עם שלא שפרוהו הקודמים.

הבב עלה על הדעת לחרך קושית סב"י הכ"ז. עם מה שמקשים עוד בענין דחנוכה. למה אין עושין פ' ימים מספק. כאשר המוסדות כולין והיה טרפה לכאורה. שהקושיא האמת מהנולד בחברתה. שצמחת לא תקנו אלא ימים. והשמיני לספיקא דיומא. אכנס אי אפשר לומר כן. שהרי הגם אירע בכ"ה בכסלו. שאלו בו הפך והדליקוהו. א"כ כשהמלי לומר שאין אותו היום ההחלה נחשב. היה לנו להתחיל ימי חנוכה בכ"ו בו. ביום שהוכר הכס. ולעשות ז' ימים אחריו. דספיקא לקמיה שדין וק"ל. גם היה צריך להדליק בשני ימים ראשונים בשוהד היינו רק כד פקד נם ביום שני בכ"ז דהא אינו אלא ראשון. וש"ס א"ל דבשני לא סגי דלא מדליקין שנים. משום ספק. מיהו בשביעי ודאי לא הו"ל לאדלוקי אלא ז' כרות. וכן ביום שלאחריו. בשמיני שפקחשיני כמי מדליקין כרות. בלא ברכה לפחות. וכל זה מכ' ושלילך ככ"ל. כמלא עדיין לא עלהה ארובה נם למחלת הקושיא הראשונה.

ע"פ חמ"ד ס"ט
הנ"ל נ"ס
הקדמת
ב"י ח"ט
ב"י ח"ט

ע"פ חמ"ד
ב"י ח"ט
הקדמת
ב"י ח"ט
ב"י ח"ט

והיינו צינקה סברנו לפסוח יום שני מספק. צמ שקידשו ע"פ הכרטי"י. היבא דלא מנו אלוהין. וזה צדגליס דווקא. שמתחילין לפני אמצעו של חודש. והיו מקומות צ"י שלל הגיעו לשיט הגלוחין לפינו בפסח. כדמובא מההיא דפ"ק דר"ה. דמכרין היכי דמנו שלוחי ניסן ולא מנו שלוחי תשרי. לעבדו תרי יומי. גזרה כן אטו תשרי. אבל חנוכה שהיא הרבה לאחר רובו של חודש. וכבר הגיעו הגלוחין לסוף פ' ה'. בימים ההם שהיו שלוחין יולאין. דהא לא בעינן אלא ט' יום. כד' שניע אחרון שצירטל לכהר פרת. (ע"פ ק"ו) א"כ ענוכל לא כהנו אבותינו לעשות בחנוכה יום כוסף מספק. ור"א"ה עוד מההיא דאמרינן פרק היו דתקין יסד אומר צ"ו בחודש ולאח צ"ו. עדותן בצלה. וללא חליקו דשני בקבועא דירחא. לפי שכבר נחמרים בכל מקום קביעות החודש משילא רבו. ולא מפליג הלמוד. משמע שכל מקום צ"ו. ששם מקום המשפט לרין דיני נפשות שירי נ"פ. אבל הגלוחין גזרה הולכו. שאל"כ משין יודע שמה. אימתי קדשו צ"ד את החודש. כמ"ס במסוקמו (פיין בלח"פ פ"ג ס"ד דר"ה) צ"ד. וזה היה הגון צפני צמ ח"פ.

אולם אמרינו צ"ו לרין דדברי. כמחתי ורשיתי שהוא דבר צטל. כי לאו דווקא מנהג אבותינו שצ"ו גשאר צדיקו. אדרבה צ"ו א"י אפונשין אלא יום אחד. (פיין שאלת יב"ט פ"ט ק"ס) אלא מנהג אבותינו שגזרה הוא בדינו. כי הם היו הצריכים להודיע הגלוחין בעצם ורשונה. וכמו ששנינו בפירוש. שבהם הגלוחין יולאין לסודיה. וכן צמשיאין משואות שנו. עד שהיה רוח הכל הגולה לפניו כמדורת אש. וכ"ס הרמב"ם מאד מל"י. אמת שלא יכלו הגלוחין להגיע אליהן בשום מעט. ודאין שעשו לעולם שני ימים. וא"כ עדיין לא הוכחו לנו צ"ה מה נשתנה חנוכה שאין עושין צו יום כוסף מספק. ועל כרחק ז"ל. משום דמדברייהם הוא הקלו צו. וזה נראה אמת. ור"י נ"י כמי שפמאל דפריה. דלא צדיקין תרי יומי. א"כ דהוי לפני אמצע חודש. ובה"ה א"ל למה צדחקו שם. משעם דלא יעבוד. ור"ה שמעתי לאחד מרביני הזמן. שחתר ליישב הקושיא הכ"ז. דלא עבדין ספקא דיומא.

ג"כ בדרך הכ"ל (אמר ששמעו מאנאי) וזה אמר. משום הכי לא הוה קעצדי ספקא דיומא בחנוכה. מפני שנכנסו הימים בחוך חודש טבת. ואמרינן כמי צתרי שיפורי לא מען ירח"ה על פקח מה ראש לשמות כזה. ומה ושיענו זה. אם התחילו צפסוח. ומשבו מרחשון חסר. לפי שהנהג הרגיל. כי לא ידעו שצדוהו צ"ד. ועשו הרמזים מ"ד. כ"ה. ומנו והדליקו בן ער שהגיע טבת. ונחודו להם אז קביעות כסליו. ואינלי מילתא למפרע דמרחשון מלא הוה. ושלא דין התחילו צ"ה המדומה. שלא היה צמח כ"י אם כ"ה הלא ודאי לא עלה להם. ואין להם למנות היום הראשון שהדליקו צפסוח. ולריבין פ"כ למלאת יום אחד כנגדו דידי שצבר עשו שפיקא דיומא. וגנאי הדבר לפרוח וללצר שיבוס כזה. רק מפני הקטנים והאחרים. אשר אזנים להם ולא ישמעו. והבין לא לא ידעו. מלצד שהוא סקר גמור. שיהא בחלה ענין כפיקא דיומא עכ"ל צ"ל. על פי מה שהיה נהוג דאי' פ"ז בימים ההם שחדשו צ"ד ע"פ הר"י כהנאו.

י"ב ח"ט
ב"י ח"ט
ב"י ח"ט

ב"י ח"ט
ב"י ח"ט
ב"י ח"ט

ב"י ח"ט
ב"י ח"ט
ב"י ח"ט